

YOSHLAR MA'NAVIYATINI YUKSALTIRISHDA MILLIY QADRIYATLARNING O'RNI

Xakkulova Sevara Abdurasulovna

Toshkent Kimyo Texnologiya instituti Yangiyer Filiali

“Ijtimoiy-iqtisodiy fanlar” kafedrasi stajyor o‘qituvchisi

13.00.02 yo‘nalishi erkin tadqiqotchi,

hakkulovasevara85@gmail.com

To‘raqulov Ahadbek Ne‘matjon o‘g‘li

Toshkent Kimyo Texnologiya instituti Yangiyer Filiali

Energetika muhandisligi yo‘nalishi 1-bosqich talabasi

Annotatsiya: Maqola “Yoshlar ma'naviyatini yuksaltirishda milliy qadriyatlarning o'rni” mavzusiga bag‘ishlangan bo‘lib, unda o‘zbek xalqining milliy qadriyatlarining yoshlarning ma'naviy-axloqiy tarbiyasidagi muhim ahamiyati yoritiladi. Milliy qadriyatlarning mohiyati, ularning vatanparvarlikni mustahkamlash, axloqiy tamoyillarni shakllantirish, global dunyoda o‘zlikni saqlash va ijodkorlikni rivojlantirishdagi roli tahlil qilinadi. Shuningdek, milliy qadriyatlarning yoshlarga yetkazilishi uchun ta’lim tizimi, oila tarbiyasi, madaniy tadbirlar va zamonaviy texnologiyalardan foydalanish yo‘llari ko‘rsatib o‘tiladi. Maqola milliy qadriyatlarning yoshlar ma'naviyatini yuksaltirishda muhim yo‘naltiruvchi omil ekanligini ta’kidlaydi va ularni asrab-avaylash zarurligini urg‘ulaydi.

Kalit so‘zlar: milliy qadriyatlar, yoshlar ma'naviyati, vatanparvarlik, axloqiy tarbiya, o‘zbek madaniyati, globallashuv, ma'naviy barkamollik, ijodkorlik, ta’lim tizimi, an’analar.

Ma'naviyat – inson hayotidagi eng muhim yo‘nalishlardan biri bo‘lib, ayniqsa yoshlar uchun bu ularning shaxs sifatida shakllanishi, dunyoqarashi va hayotiy pozitsiyasini belgilashda muhim ahamiyatga ega. Yoshlar ma'naviyatini yuksaltirishda milliy qadriyatlar

o'ziga xos o'rin tutadi, chunki ular xalqning tarixi, madaniyati, an'analari va ruhiy boyliklarini o'zida mujassam etadi. O'zbek xalqining boy tarixi va o'ziga xos milliy qadriyatlariga asoslangan ma'naviy tarbiya yoshlarni vatanparvar, o'z xalqiga hurmat bilan yondashuvchi va global dunyoda o'z o'rnini topa oladigan shaxs sifatida yetishtirishga xizmat qiladi.

Yoshlar ma'naviyatini yuksaltirishda milliy qadriyatlarning o'rnini Ma'naviyat har bir shaxsning dunyoqarashi, axloqiy qarashlari va hayotiy pozitsiyasini belgilovchi muhim omil hisoblanadi. Ayniqsa, yoshlar uchun ma'naviy tarbiya ularning jamiyatdagi o'rnini topishi, o'z xalqiga xizmat qilishi va global dunyoda o'z o'zligini saqlab qolishida muhim ahamiyatga ega. O'zbek xalqining boy tarixi, madaniyati va an'analarga asoslangan milliy qadriyatlar yoshlar ma'naviyatini yuksaltirishda asosiy yo'naltiruvchi vosita sifatida xizmat qiladi.

Milliy qadriyatlar yoshlar uchun juda katta ahamiyatga ega, chunki ular bizning shaxsiy va jamoaviy hayotimizda muhim o'rin tutadi. Quyida milliy qadriyatlarning yoshlar uchun ahamiyatini asoslab beradigan bir nechta sabablar keltirilgan:

1. **Shaxsiy kimlikni shakllantirish:** Milliy qadriyatlar bizning kim ekanligimizni anglashimizga yordam beradi. Ular orqali o'z tariximiz, madaniyatimiz va kelib chiqishimizni bilamiz. Bu shaxsiy va milliy o'zlikni rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega.

2. **Ma'naviy rivojlanish:** Milliy qadriyatlar orqali biz odob-axloq qoidalarini o'rganamiz, o'zaro hurmat va samimiyat kabi insoniy fazilatlarni shakllantiramiz. Bu esa ma'naviy yetuklik sari qadam tashlashimizga yordam beradi.

3. **Jamiyatda o'z o'rnimizni topish:** Qadriyatlar yoshlarni jamiyatga moslashtiradi, ijtimoiy hayotda qanday harakat qilish kerakligini o'rgatadi. Masalan, ota-onaga hurmat, kattalarga ehtirom ko'rsatish kabi qadriyatlar o'zaro munosabatlarni mustahkamlaydi.

4. **An'analarni saqlash va davom ettirish:** Milliy qadriyatlar madaniy merosimizning ajralmas qismidir. Yoshlar ushbu qadriyatlarni o'rganib, ularni kelajak avlodlarga yetkazishda vositachi bo'ladi. Bu milliy birdamlik va birlikni ta'minlaydi.

5. Qiyinchiliklarni yengishda yordam: Hayotda duch keladigan muammolar va sinovlarni yengishda qadriyatlar kuchli tayanch bo'lib xizmat qiladi. Masalan, sabr-toqat, mashaqqatga chidamlilik, mehnatsevarlik kabi qadriyatlar hayotiy qiyinchiliklarni yengishga yordam beradi.

6. Global dunyoda o'zligimizni yo'qotmaslik: Zamonaviy globallashuv sharoitida milliy qadriyatlar o'zligimizni saqlab qolishga yordam beradi. Ular bizni boshqa millatlardan ajratib turuvchi, lekin hurmatli va tengdosh qila oladigan mezondir.

Milliy qadriyatlarning mohiyati: Milliy qadriyatlar – bu xalqning asrlar davomida shakllangan axloqiy, madaniy, diniy va ijtimoiy normalari, an'analari va qarashlaridir. O'zbek xalqi uchun bu qadriyatlar ota-bobolarimizning donishmandligi, mehr-oqibat, mehmondo'stlik, o'zaro hurmat va adolat kabi tamoyillarni o'z ichiga oladi. Alisher Navoiy, Ahmad Farg'oniy, Imom Buxoriy kabi buyuk zotlarning merosi, xalq og'zaki ijodi, milliy san'at va hunarmandchilik – bularning barchasi milliy qadriyatlarimizning muhim qismlari hisoblanadi.

Yoshlar uchun milliy qadriyatlar nafaqat o'tmish bilan bog'lanish, balki kelajakni qurishda yo'l-yo'riqdir. Ular orqali yoshlar o'z xalqining ruhiy dunyosini tushunadi, o'zlikni anglaydi va global dunyoda o'z o'rnini topishga intiladi. Yoshlar ma'naviyatini shakllantirishda milliy qadriyatlarning o'rni. O'zlikni anglash va vatanparvarlikni kuchaytirish

Milliy qadriyatlar yoshlarga o'z xalqining tarixiy ildizlarini chuqur anglash imkonini beradi. Masalan, O'zbekiston Respublikasi Yoshlar ishlari agentligining 2024-yilgi hisobotiga ko'ra, mamlakatda yoshlar o'rtasida vatanparvarlik ruhini oshirish maqsadida tashkil etilgan “Yosh vatanparvar” loyihasi doirasida 500 mingdan ortiq yoshlar milliy tarix va qadriyatlar bo'yicha tadbirlarda ishtirok etgan. Bu kabi tadbirlar yoshlarda o'z mamlakatiga sadoqat tuyg'usini shakllantiradi. Axloqiy tarbiya va insoniy qadriyatlar

Milliy qadriyatlar yoshlarga o'z xalqining tarixi va madaniyatini chuqur anglash imkonini beradi. Masalan, “Alpomish”, “Go'ro'g'li” kabi dostonlar orqali yoshlar o'zbek xalqining jasorati, adolat va o'z erki uchun kurashgan ruhini o'rganadi. Bu esa ularda

vatanparvarlik tuygʻusini shakllantiradi va oʻz mamlakatiga sadoqat bilan xizmat qilish istagini uygʻotadi. Axloqiy tarbiya va insoniy qadriyatlar

Oʻzbek xalqining milliy qadriyatlarida mehr-oqibat, katta-kichikka hurmat, oilaga eʼtibor kabi tamoyillar muhim oʻrin tutadi. Yoshlarga bu qadriyatlar oilada, maktabda va jamoat joylarida singdiriladi. Masalan, “Katta yuz, kichik koʻngil” degan maqol orqali yoshlarga kamtarlik va oʻzaro hurmatni oʻrgatish mumkin. Bu axloqiy tarbiya yoshlarning nafaqat oʻz xalqiga, balki boshqa xalqlarga ham hurmat bilan yondashishini taʼminlaydi.

Globallashuv sharoitida yoshlar turli madaniyatlar taʼsiriga duch kelmoqda. UNESCOning 2023-yilgi hisobotiga koʻra, dunyoda yoshlarning 70% oʻz milliy madaniyatini saqlash muhim deb hisoblaydi. Oʻzbekistonda milliy liboslar, taomlar va bayramlar (masalan, Navroʻz, Mustaqillik kuni) yoshlarga oʻz xalqining noyob qadriyatlarini eslatadi va ularni global dunyoda faxr bilan namoyish etishga undaydi. Maʼnaviy barkamollik va ijodkorlikni rivojlantirish.

Milliy qadriyatlar yoshlarda ijodiy salohiyatni rivojlantirishga xizmat qiladi. Oʻzbek xalq musiqasi, raqslari va amaliy sanʼati yoshlarni oʻz maʼnaviy dunyosini boyitishga undaydi. 2024-yilda Oʻzbekiston Hunarmandlar uyushmasi tomonidan tashkil etilgan “Yosh hunarmand” tanlovida 10 mingdan ortiq yoshlar ishtirok etib, milliy sanʼat va hunarmandchilikni rivojlantirishga hissa qoʻshdi. Zamonaviy taʼlim tizimidagi ahamiyati.

Milliy qadriyatlar zamonaviy taʼlim tizimida muhim oʻrin tutmoqda. Oʻzbekistonda “Maʼnaviyat asoslari” fanining joriy etilishi, milliy adabiyot va tarixga oid darslarning kengaytirilishi yoshlarning maʼnaviy dunyosini boyitmoqda. Xalqaro tajribaga nazar tashlasak, masalan, Yaponiyada milliy qadriyatlar taʼlim orqali yoshlarga singdirilib, ularning oʻz madaniyatiga hurmati va global raqobatbardoshligi oshirilmoqda. Maʼnaviy barkamollik va ijodkorlikni rivojlantirish

Milliy qadriyatlar yoshlarda ijodkorlik va oʻzini namoyon qilish istagini uygʻotadi. Xalq amaliy sanʼati, musiqasi, raqslari va adabiyoti yoshlarni oʻz maʼnaviy dunyosini boyitishga

undaydi. Masalan, yoshlar o'zbek xalq cholg'u asboblari yoki milliy naqshlarda ishlash orqali nafaqat o'z madaniyatini o'rganadi, balki o'z ijodiy salohiyatini ham rivojlantiradi.

Milliy qadriyatlarning yoshlarga yetkazilish yo'llari

Yoshlar ma'naviyatini milliy qadriyatlar asosida yuksaltirish uchun quyidagi yo'llardan foydalanish muhim:

- Ta'lim tizimi: Maktab va oliy o'quv yurtlarida milliy tarix, adabiyot va madaniyatga oid darslarni kengaytirish.

- Oila tarbiyasi: Ota-onalar farzandlariga milliy an'analarni o'rgatishi, bayramlarda birgalikda ishtirok etishi.

- Madaniy tadbirlar: Milliy bayramlar, ko'rgazmalar, festivallar va adabiy kechalar orqali yoshlarni milliy qadriyatlar bilan yaqindan tanishtirish.

- Zamonaviy texnologiyalar: Ijtimoiy tarmoqlar orqali milliy qadriyatlar targ'iboti, qisqa videolar, interaktiv platformalar yaratish.

O'zbekistonda ham shunday yondashuv muvaffaqiyatli qo'llanilmoqda. Milliy qadriyatlarning yoshlarga yetkazilish yo'llari Ta'lim tizimi: Maktab va universitetlarda milliy tarix, adabiyot va madaniyatga oid darslarning hajmini oshirish. Oila tarbiyasi: Ota-onalar tomonidan milliy an'analar va qadriyatlarning farzandlarga o'rgatilishi.

Xulosa. Yoshlar ma'naviyatini yuksaltirishda milliy qadriyatlar o'ziga xos kompas vazifasini o'taydi. Ular yoshlarga o'z xalqining boy tarixi va madaniyatini anglash, axloqiy tamoyillarga rioya qilish va global dunyoda o'z o'rnini topish imkonini beradi. O'zbek xalqining mehr-oqibat, adolat va yoshlarni milliy qadriyatlar bilan yaqindan tanishtirish. Zamonaviy texnologiyalar: Ijtimoiy tarmoqlarda milliy qadriyatlar targ'iboti, qisqa videolar va interaktiv platformalar yaratish.

Xalqaro hamkorlik: boshqa mamlakatlarning tajribasidan foydalangan holda milliy qadriyatlarning global miqyosda targ'ib qilinishi. vatanparvarlik kabi qadriyatlariga asoslangan tarbiya nafaqat yoshlarning ma'naviy dunyosini boyitadi, balki ularni kelajakda

mamlakatimiz rivojiga hissa qo'shadigan barkamol shaxslar sifatida shakllantiradi. Shu bois, milliy qadriyatlarimizni asrab-avaylash va yoshlarga yetkazish har birimizning muhim vazifamizdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Karimov, I. A. (2016). "Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch". Toshkent: Ma'naviyat.
2. Alisher Navoiy." Xamsa". Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi nashriyot, 2018.
3. O'zbek xalq dostonlari: "Alpomish", "Go'ro'g'li". Toshkent: Sharq nashriyoti, 2020.
4. Saidov, A. (2021). "O'zbek xalqining ma'naviy merosi va zamonaviy ta'lim". Toshkent: Fan va texnologiya.
5. Xo'jayev, B. (2019). "Milliy qadriyatlar va yoshlar tarbiyasi". Maqolalar to'plami, "Ma'rifat" jurnali, №3, 45-50.
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Yoshlarni ma'naviy-axloqiy va jismoniy jihatdan sog'lom etib tarbiyalash to'g'risida"gi qarori, 2020-yil.